

**Työterveys
on
jokaisen
oikeus**

**ja
siitä
huolehtiminen
on
työnantajan
lakisääteinen
velvollisuus**

Työterveyshuoltolaki uudistui 1.1.2002

Työterveyshuoltolaki velvoittaa työnantajan järjestämään kaikille työntekijöilleen kustannuksellaan työterveyshuollon. Kela korvaa työnantajalle osan kuluista.

Työterveyshuoltolain tarkoituksena on, että työnantaja, työntekijät ja työterveyshuolto yhteistoimin edistävät työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta, työyhteisön toimintaa ja työntekijöiden terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä työuran eri vaiheissa sekä ehkäisevät työperäisten sairauksien ja tapaturmien syntymistä.

Työpaikan työterveysasiat suunnitellaan ja toteutetaan yhteistoiminnassa, työntekijän yksityisyyttä kunnioittaen ja ennalta ehkäisevää toimintaa korostaen.

Työterveyshuollossa tulee toimia moniammatillisessa yhteistyössä, mikä tarkoittaa lääkäreiden, työterveyshoitajien, fysioterapeuttien, psykologien, ergonomian ja työhygienian asiantuntijoiden tai muiden vastaavien yhteistoimintaa työpaikan tarpeiden mukaisesti.

Työterveyshuollon tulee olla ammatillisesti riippumaton.

Työnantaja voi tämän lakisääteisen työterveyshuollon lisäksi järjestää työntekijöilleen sairaanhoito- ja muita terveyspalveluja.

Työnantajan velvollisuudet

Työnantajan on pidettävä huolta työntekijöiden terveydestä ja turvallisuudesta kaikissa työolosuhteissa ja järjestettävä jokaiselle työntekijälle työterveyshuollon palvelut työsuhdemuodosta ja kestosta riippumatta.

Työpaikan tarpeet määrittelevät työterveyshuollon laajuuden ja sisällön.

Työterveyshuollon sopimus on tehtävä aina kirjallisesti.

Työnantajan tulee toimia yhteistoiminnassa työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa työterveyshuoltoa koskevissa asioissa. Ennen kuin työnantaja tekee ratkaisuvia päätöksiä työterveyshuollon järjestämisessä on asiat käsiteltävä sanktion uhalla yhteistoimintamenettelyssä ja myös pienillä työpaikoilla, joilla ei ole työsuojeluvaltuutettua, yhteistoimin.

Työntekijöillä ja heidän edustajillaan on oikeus tehdä ehdotuksia ja työnantajan on esitettävä perustelut, jos toimenpiteitä ei toteuteta.

Työnantajalla on oltava kirjallinen, ajan tasalla oleva työterveyshuollon toimintasuunnitelma. Sen perustana oleva työpaikkaselvitys on oltava työntekijöiden nähtävillä. Toimintasuunnitelma tulee tarkistaa vuosittain tai useamminkin tarvittaessa.

Työterveyshuollon henkilöstöä on käytettävä riittävästi ja moniammatillisesti.

Työnantajan on annettava työterveyshuollolle kaikki tarpeellinen tieto, jolla voi olla vaikutusta terveyteen: työaikamuodot, ylityömäärät, ikärakenne, työsuhdemuodot ja kaikki työn tekemiseen liittyvä kuten tiedot käytettävistä aineista, koneista jne. Työnantajan on tuettava työterveyshuollon toimintamahdollisuuksia ja sallittava työterveyshuollon pääsy työpaikalle työaikana.

Työnantajan on seurattava työterveyshuollon vaikuttavuutta.

Työterveyshuolto on järjestettävä "hyvän työterveyshuoltokäytännön" mukaisesti.

Hyvä työterveyshuoltokäytäntö työpaikalla:

Hyvän työterveyshuoltokäytännön edellytyksenä on suunnitelmallisuus, toiminnan seuranta ja arviointi sekä työterveyshuollon henkilökunnan ammattitaito ja moniammatillisuus, kaikkien tahojen yhteistyö ja jatkuva toiminnan kehittäminen.

Työterveyshuolto näkyy työpaikalla ja tuntee työpaikan olosuhteet. Työpaikkakäynnit antavat mahdollisuuden selvittää ja arvioida työn terveysvaikutuksia ja vaaroja sekä mahdollistavat yhteistoiminnan.

Arvioidaan terveystarkastusten tarpeellisuus ja sisältö sekä toteutetaan tarkastukset toimintasuunnitelman mukaisesti.

Työpaikkaselvityksessä kartoitetaan kaikki työpaikan altisteet, työn fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset kuormittavuustekijät, työjärjestelyt kuten työaikamuodot, ylityöt, työsuhdemuodot sekä tapaturma- ja väkivallan vaarat. Työpaikkaselvitys laaditaan moniammatillisesti ja tehdään kirjallisesti. Se pidetään nähtävänä työpaikalla.

Työterveyshuolto laatii toimintasuunnitelman, joka sisältää toimenpide-ehdotuksia työelämän ja työhyvinvoinnin laadun parantamiseksi ja kehittämiseksi.

Työterveyshuolto osallistuu työn, työmenetelmien ja työtilojen suunnitteluun ja vaikuttaa työolosuhteiden muutostilanteissa terveyden asiantuntijana.

Työterveyshuolto osallistuu työkykyä ylläpitävän toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen omalta osaltaan työyhteisö- ja yksilötasolla.

Työterveyshuolto tekee yhteistyötä yrityksen ja työpaikan organisaatioiden kanssa ja tarvittaessa esimerkiksi muun terveydenhuollon, työhallinnon, sosiaalivaikutuksen ja työsuojeluviranomaisten kanssa.

Työntekijään kohdistuva hyvä työterveyshuoltokäytäntö tarkoittaa:

Työterveyshuolto tiedottaa työntekijälle häneen kohdistuvista terveysvaaroista ja haitoista työssä ja työpaikan olosuhteissa, opastaa torjuntakeinoissa ja ennalta ehkäisyssä ja työssä selviytymisessä.

Työntekijälle annetaan tietoja terveyden seurannan tarpeellisuudesta, tuloksista ja työterveyshuollon sisällöstä.

Tehdään lakisääteisiä terveystarkastuksia erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavassa työssä tai työympäristössä.

Tehdään tarvittavia toimenpide-ehdotuksia työn terveellisyyden ja turvallisuuden parantamiseksi sekä työn sopeuttamiseksi työntekijän edellytysten mukaisesti.

Tehdään työntekijän pyytämä selvitys työn mahdollisesta haitallisesta kuormituksesta.

Neuvotaan kuntoutuksesta ja tuetaan työntekijää työssä selviytymisessä.

Työntekijöille on järjestetty kriisitilanteiden kuten esimerkiksi väkivalta- ja tapaturma-tapausten jälkihoito.

Työterveyshuollon tulee huolehtia siitä, että työntekijän mahdolliset sairaudet kuten reuma tai mielenterveysongelmat eivät pahene työstä johtuvista seikoista.

Työsuojeluvaltuutetun oikeudet ja tehtävät työterveysasioissa:

Työsuojeluvaltuutettu osallistuu työpaikkaselvityksen ja toimintasuunnitelman laatimiseen yhteistyössä työterveyshuollon ja työnantajan kanssa.

Työterveyshuollon järjestämiseen olennaisesti vaikuttavat asiat tulee käsitellä yhteistoimintamenettelyssä tai jollei työsuojelutoimikuntaa tai vastaavaa ole, yhdessä työsuojeluvaltuutetun kanssa. Pienillä työpaikoilla tulee asia käsitellä henkilöstön kanssa. Tästä laiminlyönnistä voidaan työnantaja tuomita sakkoon.

Oikeus saada työterveyshuollolta ajoissa tietoja ja asiakirjoja, joilla on merkitystä työntekijöiden terveydelle ja työpaikan olosuhteiden kehittämiseksi sekä sen tarkistamiseksi, onko työntekijöitä kohdeltu tasapuolisesti työpaikan tarpeet huomioon ottaen.

Seuraa toimintasuunnitelman toteutumista ja antaa lausunnon työterveyshuollon toiminnasta Kelan korvaushakemuksen käsittelemisen yhteydessä.

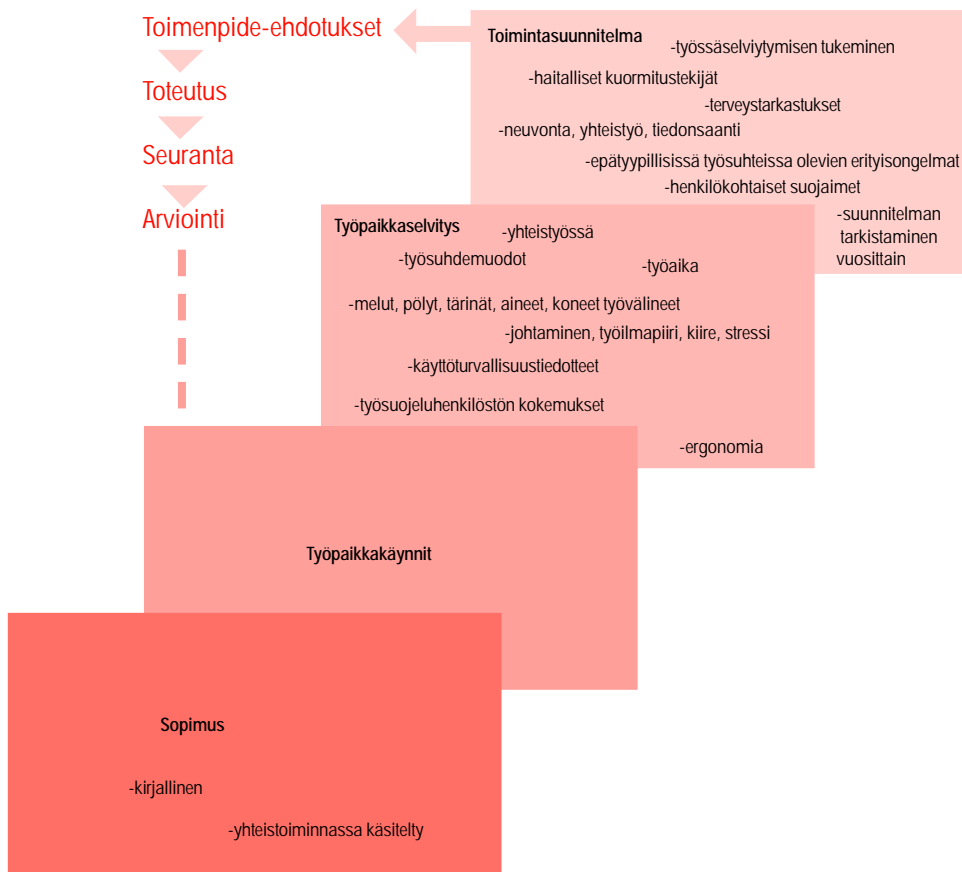
Toimii yhteistyössä työterveyshuollon henkilöstön ja työnantajan kanssa työpaikan ajankohtaisissa työterveysasioissa ja tekee niistä esityksiä.

Vaikuttaa työterveyshuollon toimenpide-ehdotusten toteutumiseen ja tukee yksittäisen työntekijän haitallista työkuormitusta koskevan selvityspyynnön tekemistä työterveyshuollossa.

Työsuojeluvaltuutettuna käänny tarvittaessa työsuojelupiiriin ja liittosi puoleen, jos työterveysasioissa tai työterveyshuollon toiminnassa esiintyy puutteita tai ongelmia. Lääketieteellisissä ongelmissa voit ottaa yhteyttä myös lääninhallituksen terveysterveysviranomaiseen.

Työsuojeluvaltuutettuna sinulla on lakisääteinen oikeus koulutukseen, joka auttaa työterveyshuollon valvonnassa ja osallistumisessa sekä työntekijöiden etujen puolustamisessa. Koulutusta tarjoavat muun muassa ammattiliittosi, Kiljavan opisto ja Työturvallisuuskeskus.

Työterveyshuollon toteutusprosessi:

Terveystietojen käsittely

Työpaikalla

Työnantaja saa käsitellä vain välittömästi työntekijän työsuhteen kannalta tarpeellisia henkilötietoja. Tästä ei voida poiketa työntekijän suostumuksella.

Tietoja tulee kerätä ensisijaisesti työntekijältä itseltään. Muihin tietoihin on hankittava työntekijän suostumus.

Terveystiedot on luokiteltu arkaluontoiseksi. Niitä on säilytettävä erillään muista työnantajan keräämistä henkilötiedoista ja nimettävä henkilöt tai määriteltävä tehtävät, joihin sisältyy terveydentilaa koskevien tietojen käsittelyä.

Työterveyshuollossa

Työterveyshuolto saa antaa työnantajalle vain tiedon, onko työntekijä tehtävään soveltuva vai ei tai soveltuva tietyin rajoituksin.

Salassapidosta voidaan poiketa vain erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa töissä tehtävien terveystarkastusten johtopäätöksien osalta, jos ne liittyvät työsuojeluun ja työterveyshuoltoon, samoin tietoja voidaan antaa viranomaiselle työsuojeluvalvontaa varten ja toiselle työterveyshuollolle, jos työntekijä siirtyy toiselle työnantajalle samanlaiseen erityistä sairastumisen vaaraa olevaan työhön.

Yksittäisellä työntekijällä on oikeus omiin terveystietoihinsa. Kaikessa työterveyshuollon toiminnassa tulee noudattaa lakia potilaan oikeuksista sekä tietosuojalainsäädäntöä.

Erityisiä haasteita työterveyshuollon järjestämisessä:

Pätkätyöntekijöiden asema

Työpaikalla tulee huolehtia siitä, että kaikki työntekijät saavat opastusta ja neuvontaa työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvistä asioista sekä tuntevat oikeutensa kääntyä työhön liittyvissä terveysongelmissa työterveyshuollon puoleen.

Yhteiset työpaikat

Yhteisillä työpaikoilla on kartoitettava kaikki riskit - myös esimerkiksi toisen työnantajan käyttämät aineet ja koneet - ja huomioitava ne työpaikkaselvityksessä sekä toimenpiteitä suunniteltaessa.

Tasa-arvo ja tasapuolinen kohtelu

Työntekijöitä tulee kohdella tasapuolisesti kaikissa työn tekemiseen liittyvissä asioissa kuten työsuojelussa ja työterveyshuollon järjestämisessä.

Henkinen työsuojelu

Työn henkinen kuormittavuus tulee ottaa korostetummin esille työpaikkaselvityksiä tehtäessä ja valvoa sitä, että työnantaja käyttää ja toteuttaa moniammatillista työterveyshuoltoa työpaikalla.

Yhteystietoja:

SAK

Puh: 09 77211

www.sak.fi

Ammattiliitot

Kiljavan Opisto (koulutus)

Puh: 09 276251

Työturvallisuuskeskus (koulutusta ja työsuojeluaineistoa)

Puh: 09 616216

www.tyoturva.fi

Työterveyslaitos ja aluetyöterveyslaitokset (asiantuntijalaitos)

Puh: 09 47471

www.ttl.fi

EU:n työturvallisuus- ja työterveysvirasto (työsuojelun tietopankki)

www.eu.osha.fi

Viranomaiset:

Työsuojelupiirit (valvonta ja neuvonta)

www.doshnet.fi

Lääninhallitukset (valvonta)

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Puh: 09 18251

www.tietosuoja.fi

Työterveyshuoltoon liittyvää lainsäädäntöä:

www.finlex.fi/lains/index.html

Työterveyshuoltolaki (2001/1383) ja asetukset

Työturvallisuuslaki

Laki potilaan oikeuksista

Sairausvakuutuslaki

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä

Laki työsuojeluvalvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa

